

Berdasarkan kajian yang telah dibuat, ada beberapa tokoh yang telah mentakrifkan definisi budaya ini. Antaranya ialah Taylor (1974) iaitu merupakan tokoh pertama yang telah mengemukakan konsep budaya ini secara komprehensif. Beliau mentakrifkan budaya sebagai *“That complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, custom and any other capabilities and habits by man as a member of a society.”* Hal ini bermaksud bahawa keseluruhan aspek kehidupan dan perilaku manusia juga termasuk dalam takrif ini, kecuali yang bersifat biologikal. Definisi yang diberikan oleh Taylor ini menjadi perintis kepada perbezaan makna budaya dengan tamadun. Budaya didefinisikan sebagai satu keseluruhan yang bersifat kompleks, manakala tamadun pula merupakan keseluruhan kemajuan yang dicapai oleh manusia ke arah penyempurnaan etika individu dan komuniti. Newmark (1988) pula mentakrifkan budaya sebagai hal yang meliputi cara berfikir, cara bertindak, cara membuat sesuatu, adat resam dan sebagainya. Oleh sebab budaya merangkumi seluruh hidupnya, maka sudah tentu budaya ini akan diwarisi oleh generasi seterusnya. Melalui pewarisan ini, budaya itu akan kekal lama dan sentiasa diingat. Budaya bukan kebendaan adalah berlawanan sifatnya dengan budaya kebendaan kerana budaya bukan kebendaan merupakan konsep budaya yang dikenal pasti melalui pemikiran, idea, adat istiadat, pola keluarga, dan bahasa. Selain itu, ada pernyataan tokoh yang telah menarik minat saya tentang budaya ini iaitu Nida (1963) yang telah membahagikan budaya kepada material dan bukan material dan menjelaskan bahawa budaya adalah seperti berikut:

“We should be fully aware that in a sense ‘culture’ is an abstraction, even as the divisions of culture into material, social, religious, linguistic, and esthetic are abstractions. Culture is a way of behaving, thinking, and reacting, but we do not see culture.”

- (Nida, 1963: 29)

Selain daripada tokoh barat, tokoh dalam negara Malaysia juga telah mentakrifkan kepelbagaian budaya ini yang menyatakan bahawa Al-Quran secara jelas telah menyatakan manusia dijadikan daripada pelbagai kaum dan kelompok dengan tujuan untuk saling mengenali antara satu sama lain. Kepelbagaian budaya merupakan konsep atau idea yang berkaitan kepercayaan, pengakuan dan pengiktirafan terhadap keanekaragaman dan unsur kepelbagaian budaya dan etnik yang wujud yang mempengaruhi gaya hidup, pengalaman sosial dan identiti peribadi sesuatu bangsa. Kepelbagaian budaya merangkumi pemahaman, penghargaan dan penilaian terhadap budaya seseorang dan etnik masyarakat. Penilaian ini bukan bermakna bersetuju dengan budaya berkenaan tetapi melihat bagaimana anggota sesuatu komuniti etnik mengekspresikan nilai-nilai budaya mereka dan penerimaan bangsa lain terhadap kebudayaan tersebut (Noraini, 2015).

Kepelbagaian budaya dalam konteks sekolah pula ialah proses atau strategi pendidikan yang melibatkan lebih daripada satu budaya, yang ditunjukkan melalui bahasa, etnik, atau ciri-ciri ras (Saha, 1997). Dengan itu, kepelbagaian budaya dalam sekolah boleh berlaku dalam pendidikan formal atau tidak formal. Tujuannya adalah untuk mewujudkan kesedaran, toleransi, pemahaman, dan pengetahuan yang mengambil kira perbezaan dan persamaan antara budaya dan kaitannya dengan pandangan dunia, konsep, nilai, keyakinan, dan sikap (Azwani Ismail dan Zahara Aziz, 2009). Akta Pendidikan 1961 ada menyatakan bahawa sistem pendidikan itu menepati prinsip bahawa kanak-kanak dididik sejajar dengan kehendak ibu bapa mereka yang berbilang kaum, agama, budaya dan atas dasar demokrasi pendidikan dan pengendalian budaya etnik masing-masing kaum yang ada dalam masyarakat majmuk di negara ini. Pendidikan sebagai satu saluran untuk mencapai ciri-ciri masyarakat dan kebudayaan ke dalam minda

generasi muda. Sekolah merupakan institusi yang utama dalam sistem sosial masyarakat, oleh itu sikap kebudayaan boleh dipupuk dalam kalangan pelajar-pelajar dan guru-guru di sekolah.

Seterusnya, budaya ilmu bermaksud wujud satu keadaan setiap individu atau masyarakat melibatkan diri dalam kegiatan keilmuan bagi setiap kesempatan. Setiap tindakan diputuskan dan dilaksanakan berdasarkan ilmu pengetahuan sama ada melalui pengkajian atau syura. Selain itu, ia juga tidak mengiktiraf sifat jahil, bebal dan anti ilmu. Dalam abad ke-21 ini, makna ilmu telah disempitkan kepada pengetahuan tentang maklumat dan kemahiran sahaja. Misalnya di Barat, mereka berpegang teguh kepada kaedah sains iaitu ilmu yang hanya merujuk kepada fakta. Pada pandangan mereka ajaran agama telah terkeluar daripada takrif ilmu kerana agama dianggap sebagai kepercayaan atau dugaan semata-mata. Mereka ini tergolong dalam mazhab empirisisme yang didokong oleh tokoh seperti John Locke, David Hume, Herbert Spencer dan lain-lain. Mazhab rasionalisme juga menumpukan penekanan terhadap prinsip kekal yang diperolehi melalui akal rasional atau agama. Tokoh yang mendokong mazhab ini adalah seperti Socrates, Plato dan Descartes. Pertentangan antara dua mazhab ini yang mempunyai pengaruh dalam sejarah agama dan pemikiran Barat telah ditangani oleh golongan pragmatis seperti Charles S. Peirce, William James dan John Dewey. Ilmu dalam perspektif Islam dikenali sebagai sifat, proses dan hasil yang meliputi pelbagai perkara dan bermaksud al-Quran, syariah, sunnah, iman, kerohanian, hikmah, makrifat, sains dan pendidikan. Setiap manusia yang berilmu akan berdiri teguh di atas keyakinan dan kebenaran yang dimiliki untuk melakukan keadilan. Oleh itu, budaya ilmu bukan sekadar kesungguhan memahami, mendalami dan menghayati sesuatu bidang ilmu malah menjelmakan sifat keilmuan yang pelbagai bidang dan merentasinya. Sifat seperti ini harus disemai dalam diri setiap anggota masyarakat dan negara.

Peranan guru dalam menggalakkan penyuburan budaya ilmu dalam kalangan pelajar ialah guru perlulah memainkan peranan yang penting dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Pengurusan merentas budaya di sekolah adalah melalui matapelajaran yang di ajar. Matapelajaran juga memainkan peranan yang penting dalam pengurusan merentas budaya di sekolah. Antara matapelajaran yang terlibat adalah seperti sivik dan kewarganegaraan, dan sejarah. Guru yang mengajar subjek tersebut haruslah menggunakan teknik penerangan yang berkesan dan menarik tetapi tidak menimbulkan isu perkauman yang boleh merendahkan status kaum yang lain. Seterusnya, guru perlulah memainkan peranan sebagai 'physical environment designer' dalam pengurusan merentas budaya di sekolah. Guru perlu mengambil perhatian terhadap kepelbagaian dan perbezaan individu dalam bilik darjah antaranya adalah mengetahui latar belakang murid terlebih dahulu, perlu mendalami perasaan setiap murid dan mengetahui latar belakang kebudayaan, agama dan adat murid dengan lebih mendalam. Seterusnya, penerapan nilai murni di sekolah dan program RIMUP (*Rancangan Integrasi Murid Untuk Perpaduan*) juga merupakan pengurusan merentas budaya di sekolah.

Cho Minsung & Puteri Roslina Abdul Wahid (2016), penterjemahan budaya bukan kebendaan dalam teks terjemahan bahasa korea-bahasa melayu, Jurnal Melayu, Jilid 2, Bil. 15, 161-164,

<http://journalarticle.ukm.my/9965/1/16177-45357-1-SM.pdf>

Halim Tamuri & Hanani Hussin (2017), September, Pembelajaran Abad Ke 21 Dalam Kepelbagaian Budaya: Harapan Dan Cabaran, Seminar Pedagogi Antarabangsa ke-8 (PEDA8), Institut Pendidikan Guru Kampus Ilmu Khas, Kuala Lumpur, Malaysia.

[https://www.researchgate.net/publication/320858903 Pendidikan Abad ke 21 Dalam Kepelbagaian Budaya Cabaran dan Harapan](https://www.researchgate.net/publication/320858903_Pendidikan_Abad_ke_21_Dalam_Kepelbagaian_Budaya_Cabaran_dan_Harapan)

Hasrina Baharum, Norazimah Zakaria, Nordiana Hamzah & Ariff bin Mohamad (2018), "Pendidikan Kepelbagaian Budaya dalam Sejambak Bakti", Jurnal Melayu Sedunia Vol. 1 Issue 1, 210 -232.

<https://sare.um.edu.my/index.php/jurnalmelayusedunia/article/view/13390>

Ayu Najwa (2019), Pengurusan Pelbagai Budaya.

<https://ayunajwa.blogspot.com/2019/04/bab-11-pengurusan-pelbagai-budaya.html>

Wan Mohd Nor Wan Daud (2009), Penjelasan Budaya Ilmu.

<https://ulasbuku.wordpress.com/2009/11/30/penjelasan-budaya-ilmu/>